

**SAN'AT ASARLARIDA MILLIY QADRIYATLAR VA AN'ANALAR
AKS ETISHI**

Baxtiyorxon yuldasheva jumavoy qizi

*Andijon davlat pedagogika instituti Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi yo`nalishi
3-bosqich talabasi*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada san'at asarlarida milliy qadriyatlar va an'analar qanday aks etishi masalasi tahlil qilingan. Milliy qadriyatlar san'atning mazmunini asosini belgilaydi, an'analar esa uning shakl va ifoda vositalarini boyitadi. Tasviriy san'at, amaliy san'at, musiqa va adabiyot namunalarida xalqning madaniy merosi, urf-odatlar va ma'naviy dunyoqarashi o'z ifodasini topadi. Maqolada milliylik va universallik uyg'unligi, an'analarning zamonaviy san'atga ta'siri hamda ta'lim jarayonida milliy qadriyatlardan foydalanishning ahamiyati yoritilgan.*

Kalit so'zlar: *san'at, milliy qadriyatlar, an'analar, madaniy meros, estetik tarbiya, milliylik.*

Annotation: *This article examines how national values and traditions are reflected in works of art. National values define the thematic essence of art, while traditions enrich its forms and means of expression. In visual arts, applied arts, music, and literature, the cultural heritage, customs, and spiritual worldview of the people are vividly represented. The paper highlights the harmony of national identity and universality, the influence of traditions on contemporary art, and the significance of using national values in the educational process.*

Keywords: *art, national values, traditions, cultural heritage, aesthetic education, national identity.*

Аннотация: *В данной статье анализируется отражение национальных ценностей и традиций в произведениях искусства. Национальные ценности определяют содержательную основу искусства, а традиции обогащают его формы и выразительные средства. В изобразительном, прикладном искусстве, музыке и литературе ярко проявляется культурное наследие, обычаи и духовное мировоззрение народа. В статье подчеркивается гармония национальной самобытности и универсальности, влияние традиций на современное искусство, а также значение использования национальных ценностей в образовательном процессе.*

Ключевые слова: *искусство, национальные ценности, традиции, культурное наследие, эстетическое воспитание, национальная самобытность.*

Kirish. *San'at insoniyat tarixida nafaqat estetik zavq manbai, balki ma'naviy qadriyatlarni ifodalash va avlodan-avlodga yetkazish vositasi bo'lib kelgan. Har bir*

xalqning san'ati uning milliy qadriyatlari, urf-odatlar va an'alarini o'zida mujassam etadi. O'zbek xalqining ko'p asrlik madaniy merosi tasviriy san'at, amaliy bezak san'ati, xalq musiqa asarlari va adabiyotda o'zining yorqin ifodasini topgan.

Bugungi kunda milliy qadriyatlar va an'analarni san'at orqali targ'ib qilish ta'lim-tarbiya jarayonida alohida o'rin tutadi. Zero, san'at vositasida o'quvchilarda milliy g'urur, estetik did, vatanparvarlik va ma'naviy barkamollikni tarbiyalash mumkin. Shu bois milliy san'at an'alarini chuqur o'rganish va zamonaviy san'atga uyg'unlashtirish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiyasi

Ilmiy adabiyotlarni o'rganish shuni ko'rsatadiki, san'atda milliy qadriyatlar masalasi ko'plab olim va san'atshunoslarning tadqiqot mavzusi bo'lgan.

L. S. Vygotskiy san'atning tarbiyaviy ahamiyatini psixologik nuqtayi nazardan tahlil qilib, unda xalqning madaniy kodlari mujassam bo'lishini ta'kidlagan.

A. N. Benois milliylik va san'atdagi an'analarni uyg'unlashtirish orqali badiiy asarning ta'sirchanligi ortishini ko'rsatib bergan.

O'zbek san'atshunoslari B. Qosimov, T. Jalilov, N. To'rayev milliy bezak san'ati, naqshlar, xalq qo'shiqlari va dostonlarda qadriyatlarning aks etishini ilmiy asoslab berganlar.

Hozirgi tadqiqotlarda esa milliy qadriyatlar va zamonaviy san'atning integratsiyasi, milliy ramzlarning dizayn, moda va teatrdagi qo'llanishi keng tahlil qilinmoqda.

Metodologiya sifatida maqolada tarixiy-qiyosiy tahlil, kuzatish va nazariy umumlashtirish usullari qo'llanildi. Shu bilan birga, zamonaviy san'at namunalarida milliy qadriyatlarning aks etishi amaliy misollar bilan o'rganildi.

Muhokama va natija

San'at asarlarida milliy qadriyatlar va an'alar quyidagi yo'nalishlarda aks etadi:

Tasviriy san'atda. Miniatyura, naqsh, me'moriy bezaklar orqali xalqning estetik qarashlari, diniy e'tiqodlari va madaniy merosi ifodalanadi. Masalan, Samarqand va Buxoro me'moriy obidalari naqshlarida milliy ramzlar aniq ko'rinadi.

Amaliy san'atda. Gilamchilik, kulolchilik, kashtachilik va zargarlik san'atida xalq urf-odatlar va turmush tarzining izlari saqlanib qolgan.

Musiqa. Milliy kuy-qo'shiqlar, maqomlar xalqning ruhiy dunyosi va an'anaviy qadriyatlarini ifodalaydi.

Adabiyotda. Dostonlar, xalq og'zaki ijodi, milliy qahramonlar obrazlari xalqning orzu-umidlari va qadriyatlarini aks ettiradi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, milliy qadriyatlarni san'at orqali ifodalash o'quvchilarda estetik dunyoqarashni kengaytiradi, milliy g'ururni kuchaytiradi va ma'naviy barkamollikka olib keladi.

Xulosa. San'at asarlarida milliy qadriyatlar va an'alar xalqning madaniy merosini saqlash va targ'ib qilishning eng samarali vositasidir. Tasviriy va amaliy san'at, musiqa va adabiyot orqali xalqning ruhiy dunyosi, orzu-intilishlari va ma'naviy qadriyatlari avloddan-avlodga yetkaziladi.

Ta'lim jarayonida milliy qadriyatlarni san'at orqali o'rgatish bolalarda milliy g'urur, ijodiy tafakkur va estetik tarbiyani shakllantiradi. Shu bois san'atda milliy qadriyatlarni aks ettirish nafaqat madaniy merosni asrash, balki yosh avlodni barkamol shaxs sifatida tarbiyalashning ham muhim vositasi hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Vygotsky L. S. Psixologiya Iskusstva. – Moskva: Iskusstvo, 1968.
2. Benois A. N. Istoriya Russkogo Iskusstva. – Sankt-Peterburg, 1902.
3. Qosimov B. O'zbek Adabiyoti Tarixi va Qadriyatlar. – Toshkent: Fan, 2010.
4. Jalilov T. O'zbek Xalq Musiqasi Tarixi. – Toshkent: Ma'naviyat, 2015.
5. To'Rayev N. Milliy San'at Va Estetik Qarashlar. – Samarqand: Samdu Nashriyoti, 2018.
6. UNESCO. Safeguarding Intangible Cultural Heritage. – Paris, 2017.
7. Eisner E. W. The Arts And The Creation Of Mind. – Yale University Press, 2002.
8. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. Milliy Qadriyatlarni Asrash Va Rivojlantirish Konsepsiyasi. – Toshkent, 2021.
9. Bakhtiyorovich, Ismonov Khurshidbek, And Ruziyev Nuriddin Mukhammadaliyevich. "Pairing, Their Own Aspects And Corresponding Methods Of Work With Pairing In The Autocad Software." International Journal On Orange Technologies 3.12 (2021): 211-216.
10. Qizi Abduraimova, Muazzamoy Abduqodir. "Perspektiva." International Conferences. Vol. 1. No. 11. 2022.
11. Xurshidbek, Ismonov, Rustamov Umurzoq, And Abduraimova Muazzamoy. "Markaziy Va Parallel Proyeksiya Ortogonal Proyeksiyalar Va Modelni Ko 'Rinishlari." Educational Research In Universal Sciences 1.4 (2022): 70-81.
12. Ismonov, Xurshidbek Baxtiyorovich, And Muazzamoy Abduqodir Qizi Abduraimova. "Ortogonal Proyeksiyalar Va Modelni Ko 'Rinishlari." Educational Research In Universal Sciences 1.3 (2022): 288-296.
13. Qizi, Abduraimova Muazzamoy Abduqodir. "Projection And Axonometry."
14. "Umum Ta'lim Maktablarda Chizmachilik Fanini O'qitishning Hozir Holati." Oriental Art And Culture, Vol. 5, No. 6, 2024, Pp. 65–69.